

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Turist Rehberliği Bölümü Akademik Personelinin Eğitim Profili: Devlet Üniversiteleri Üzerine Bir Araştırma

Doç. Dr. Uğur CEYLAN, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Tavşanlı Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Kütahya, e-posta: ugur.ceylan@dpu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6078-8424>

Hakan PADIR, Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya, e-posta: hakan.padir0@ogr.dpu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8532-0692>

Öz

Turist rehberliği eğitimi üniversitelerde lisans, önlisans, yüksek lisans ve doktora seviyelerinde verilmektedir. Türkiye'nin tanıtımı ve imajı konusunda oldukça büyük öneme sahip turist rehberliği mesleği eğitimi de sahaya bilen ve bu alanda yetişmiş akademisyenler tarafından verilmesi gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, üniversitelerde lisans ve önlisans düzeyinde turist rehberliği eğitimi veren bölümlerde görev yapan akademisyenlerin mezuniyet alanlarının incelenmesidir. Araştırma turist rehberliği eğitiminde sahadan gelen akademisyenlerin öneminin vurgulanması, turist rehberliği bölümlerinde bölüm mezunu akademisyenlerin istihdam edilmesi ve ileride yapılacak çalışmalara yön göstermesi açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Araştırmada veri toplama tekniği olarak nitel araştırma yöntemi olan betimsel nitelikli tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verileri üniversitelerin ve Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) web sayfalarından elde edilmiştir. Toplam 56 üniversite bünyesinde görev yapan 248 akademisyen tespit edilmiştir. Turist rehberliği bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin 61 tanesinin (%24) Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Öğretmenliği, Turist Rehberliği ve Turizm Rehberliği lisans ve ön lisans mezuniyetlerine sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca, 138 (%55) tanesinin lisans eğitimlerinin turizm alanıyla ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turist Rehberliği, Turizm Rehberliği, Turist Rehberliği Eğitimi.

Makale Gönderme Tarihi: 27.03.2022

Makale Kabul Tarihi: 01.07.2022

Önerilen Atıf:

Ceylan, U. ve Padır, H. (2022). Turist Rehberliği Bölümü Akademik Personelinin Eğitim Profili: Devlet Üniversiteleri Üzerine Bir Araştırma, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(7): 842-857.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2022, 5(7): 842-857. DOI:[10.26677/TR1010.2022.1031](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1031)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Educational Profile of Academic Staff of Tourist Guidance Department: A Study on State Universities

Associate Prof. Dr. Uğur CEYLAN, Kütahya Dumlupınar University, Tavşanlı Faculty of Applied Sciences, Kütahya, e-mail: ugur.ceylan@dpu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6078-8424>

Hakan PADIR, MSc. Student, Kütahya Dumlupınar University, Institute of Graduate Programs, Kütahya, e-mail: hakan.padir0@ogr.dpu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8532-0692>

Abstract

Tourist guidance education providing in universities at undergraduate, associate degree, master's and doctorate levels. The training of the tourist guidance profession, which is of great importance for the promotion and image of Turkey, should also be given by academicians who know the field and are trained in this field. The purpose of this research is to examine the graduation areas of the academicians in the departments that provide tourist guidance education at the undergraduate and associate degree levels. It is thought that the research will be important in terms of emphasizing the importance of academicians coming from the field in tourist guidance education, employing graduate academicians in tourist guide departments and guiding future studies. In the research, descriptive survey model, which is a qualitative research method, was used as a data collection technique. Research data were obtained from the web pages of universities and Council of Higher Education (YÖK). A total of 248 academicians working in 56 universities were identified. It has been determined that 61 (24%) of the academicians working in tourist guiding departments have Travel Management and Tourism Guidance, Travel Management and Tourism Guidance Teaching, Tourist Guidance and Tourism Guidance undergraduate and associate degree graduates. In addition, it has been determined that 138 (55%) of them have undergraduate education related to the field of tourism.

Keywords: Tourist Guidance, Tourism Guidance, Tourist Guidance Education.

Received: 27.03.2022

Accepted: 01.07.2022

Suggested Citation:

Ceylan, U. and Padir, H. (2022). Educational Profile of Academic Staff of Tourist Guidance Department: A Study on State Universities, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(7): 842-857.

GİRİŞ

Turizm, Covid-19 salgını öncesi dünya üzerinde sürekli büyüyen ve gelişen bir hareketlilik olarak görülmekte ve turizm faaliyetine katılım gösteren turist sayısı günden güne artış göstermektedir. Tüm dünyada yaşanan Covid-19 salgını 'Dünya Sağlık Örgütü' tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir (WHO, 2020). Dünya çapındaki destinasyonların %100'üne seyahat kısıtlaması getirildi ve dünya çapındaki tüm destinasyonların %27'si uluslararası turizm için sınırlarını tamamen kapattığı bildirildi (UNWT, 2021). Dünya Turizm Örgütü İstatistiklerine göre, Covid-19 salgını öncesi turizm hareketliliği tekrar artış göstererek %4 büyümeye sağlamıştır. Toplam katılımcı sayısı 1.5 milyar kişi seviyesine ulaşmıştır (UNWTO, 2020). Bu salgının etkisiyle 2021 yılının ilk istatistiklerine göre dünya üzerindeki turist sayısında 2019 yılına göre %85 azalma yaşanmıştır.

Türkiye, turizm faaliyetleri ve turist ağırlama konusunda dünya üzerinde ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. Ayrıca doğal güzelliklere, tarihi ve mimari yapılara, 4 mevsim yaşanabilmesi gibi imkânlarla, sıcak su ve kaplıca gibi özelliklere sahiptir ve tatil yapmaya oldukça elverişli bir konumdadır. Bu yönden sosyokültürel bir olgudur (Salazar, 2006). Turizm, Türkiye açısından çok önemli bir gelir kaynağı olarak da görülmektedir (Çımat ve Bahar, 2003). Bu nedenle Türkiye'yi ziyaret eden turistlerin en kaliteli şekilde hizmet almasını sağlamak için önemli çabalar gösterilmektedir. Turizm hareketliliğinde ilk temastan son ayrılışa kadar süreç içerisinde bulunan her personelin gerekli eğitimleri almış olması ve yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir. Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Türkiye'nin tüm bu güzelliklerini ziyaret eden misafirlere anlatabilecek, eğitilmiş rehberlere ihtiyaç duyulmaktadır (Temizkan ve Ergün, 2018).

2021 yılı Aralık ayı verilere göre TUREB'e kayıtlı 11661 turist rehberi bulunmaktadır. Turist rehberlerinin 9931'i ülkesel, 1730'u bölgesel rehberlerdir. Turist rehberlerinin 7499'u İngilizce, 1633'ü Almanca ve 1114'ü Fransızca dillerinde rehberlik yapmaktadırlar. Bölgesel rehberlerin 1402'si Marmara, 1155'i Ege ve 1056'si İç Anadolu bölgelerine kayıtlıdır. Ülkesel rehberlerin 3401'i kadın ve 6530'u erkektir. Bölgesel rehberlerin 470'i kadın ve 1259'u erkektir (TUREB).

Türkiye'nin tanıtımında ve imajında önemli bir yere sahip olan turist rehberlerinin eğitimi oldukça önemlidir. Bu eğitim sürecinde görev alan akademisyenlerin alanla ilgili olmaları ve sahayı bilmeleri de oldukça önemlidir. Turist rehberliği yapmış veya bu bölümden mezun olmuş akademisyenler, eğitim süresince öğrencilere meslekte ilgili hem teorik hem de pratik açıdan destek olabileceklerdir. Bu araştırmada, lisans ve ön lisans düzeyinde turist rehberliği eğitimi veren üniversitelerin kadrolarında bulunan akademisyenlerin, mezun oldukları lisans, yüksek lisans ve doktora alanlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Üniversitelerin turist rehberliği bölümlerinde görev yapan akademisyenler arasında turist rehberliği alanında eğitim almış ve bu alandan diploma sahibi olan akademisyenlerin oranları ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın, turist rehberliği eğitimi konusunda akademik personelin yeterliliği ve yetersizliği konusunda ileride yapılacak olan çalışmalara yol gösterici olması beklenmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

TURİST REHBERLİĞİ MESLEĞİ

Turist rehberlerini genellikle iletişim becerisi yüksek, dış görünümüne önem veren, yabancı dil eğitimini önemseyen ve güler yüzlü kişiler olarak tanımlanabilir.

Alanyazındaki bazı tanımlar incelenecek olursa, turist rehberi, turizm faaliyetine katılan turistlerin, turistik seyahatleri süresince kendilerini güvende hissetmelerini, keyifli vakit geçirmelerini, gezilen destinasyonlara hâkim olarak misafirlere yabancılık çekmemelerini sağlamak amacıyla hareket eden ve turistlerin o seyahatten memnun olarak ayrılmasını sağlayan kişilerdir (Yıldız, Kuşluvan ve Şenyurt, 1997). Turist rehberi, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'na göre bu kanun hükümleri uyarınca mesleğe kabul edilerek turist rehberliği hizmetini sunma hak ve yetkisine sahip olan gerçek kişilerdir. 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu 2. maddesindeki tanıma göre; "turist rehberliği hizmeti, seyahat acentacılığı faaliyeti olmamak kaydıyla kişi veya grup halindeki yerli veya yabancı turistlerin gezi öncesinde seçmiş oldukları dil kullanılarak ülkenin kültür, turizm, tarih, çevre, doğa, sosyal ve benzeri değerleri ile varlıklarının kültür ve turizm politikaları doğrultusunda tanıtılarak gezdirilmesini veya seyahat acentaları tarafından düzenlenen turların gezi programının seyahat acentasının yazılı belgelerinde tanımladığı ve tüketiciye satıldığı şekilde yürütülüp acenta adına yönetilmesini" şeklinde tanımlanmaktadır (Resmi Gazete).

Rehberler, ülkelerin doğal, tarihi, kültürel tüm turistik unsurlarını en güzel şekilde tanıtarak, gezileri boyunca yardımcı olarak doğru bilgiler verecek personeldir (Sezgin, 2001). Turistlere seyahatleri boyunca tanık oldukları tüm türbeleri, tarihi ve sanat eserlerini, eğlence yerlerini, konaklama işletmelerini, doğal güzelliklerini anlatmak ve gezdirmekle yetkili olan kişilerdir (Çimrin, 1995). Turistler üzerinde memnuniyet açısından doğrudan etkiye sahip olan rehberler, daima nazik ve güleryüzlü olmalıdır. Bu memnuniyet, yeni turistik ürünlerin satılmasına veya yeni misafirler kazanılmasına ve ülke tanıtımı açısından olumlu imaj bırakma anlamında etkili rol oynamasına sebep olur (Köroğlu, Köroğlu ve Alper, 2012).

Tüm bu tanımlardan hareketle, turist rehberlerinin bilgili ve donanımlı, yabancı dil bilgisi yeterli, genel kültür seviyesi yüksek, yöre hakkında derin bilgilere sahip, diğer kültürler hakkında bilgili, ilk yardım konusunda eğitilmiş, iletişimi kuvvetli ve son olarak da dış görünümüne özen göstermesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca turist rehberliği eğitimi sonrasında, turist rehberlerinin mesleklerini icra ederken tur sırasında sergilemesi gerekli başlıca roller ise;

Liderlik Rolü: Turist rehberinin doğuştan gelen özelliklerinden birisidir. Çünkü liderlik yönetim gibi sonradan kazanılan bir özellik değildir. Turist rehberinin, misafir grubunu benimseyerek grubun bir parçası ve hâkimi olarak görmesi ve tur boyunca kontrolü elinden bırakmaması bu rolün gerekliliklerinden biridir (Güzel, 2007).

Bilgi Verici Rolü: Turist rehberleri güzergâh ve destinasyonlar hakkında, ulaştırma, konaklama, eğlence işletmeleri gibi tüm bilgiye detaylıca sahip olmalıdır. Bilgi birikimini sürekli güncellemelidir ve oluşabilecek sorunları önceden önlemelidir (Yenen, 2002).

Arabuluculuk Rolü: Turistlerin farklı kültür, dil, yerel halk gibi unsurlarla kuracakları ilişkiler arasındaki bağı oluşturarak aracılık rolünü yerine getirmektedir (Leclerc ve Martin, 2004).

Yorumlayıcı Rolü: Destinasyonların o yöreye ait özelliklerini turistlerin anlayabileceği ve eğlenebileceği şekilde yorumlayarak turistik etkinliğe dönüştürme özelliğidir (Leclerc ve Martin, 2004).

Satış Elemanı Rolü: Turistik ürünler, eğlence aktiviteleri, ekstra turlar, konaklama işletmelerinde kalan misafirler için planlanabilecek diğer aktivitelerin satış işlemlerinde de satış elemanı rolü devreye girmektedir (Temizkan, 2010: 43).

Ayrıca turistlerin en fazla iletişimde olduğu kişiler turist rehberleridir. Memnuniyet oranlarındaki doğru orantıya göre diğer potansiyel misafirlere ulaşma ve tekrar tercih edilme sebebi olma da rehberlerin rolü büyüktür (Tangüler, 2002: 108).

TÜRKİYE'DE TURİST REHBERLİĞİ EĞİTİMİ

Türkiye'de turist rehberliğiyle ilgili ilk düzenlemeler 29 Ekim 1890 yılında 190 sayılı Nizamname ile birlikte karşımıza çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından sonra rehberlik eğitime yönelik ilk düzenlemeler 8 Kasım 1925'de 2730 sayılı "Ecnebi Seyyahlara Tercümanlık ve Rehberlik Edecekler Hakkında Kararname" ile yapılmıştır. Kararnameye göre turist rehberliği mesleğini yerine getireceklerin uyması gereken 11 maddelik düzenleme yayınlanmıştır. Böylece rehberlikte eğitimin önemi ortaya konulmasına rağmen, o dönemlerde sınav değerlendirmesi yapacak olan resmi bir kuruluş olmaması dolayısıyla düzenleme askıya alınmıştır. 1951 yılında Türkiye Milli Talebe Federasyonu kurslar açmaya başlamış ve yabancı dil bilen üniversite öğrencilerini turist rehberliği mesleğine kazandırmaya çalışmıştır (Çolakoğlu, Epik ve Efendi, 2007).

Turizm ve Tanıtma Bakanlığı tarafından 1971 yılında turist rehberlerinin eğitimi ve denetimi için ilk yönetmelik çıkarılmıştır (Çokişler, 2021). 1983 yılında "Profesyonel Tercüman Rehber Yönetmeliği" ile profesyonel-amatör ayrımı yapılması amacıyla bildirim yayınlanmıştır. Bu harekettten sonra 1986 yılında günümüzde de geçerliliği devam eden "Profesyonel Turist Rehberliği Yönetmeliği" yayınlanmıştır. Ayrıca 1986 yılından itibaren rehberlik kursu açma yetkisi sadece Turizm Bakanlığı'na verilmiştir (Ahipaşaoğlu, 2006). 2012 yılında da Turist Rehberliği Meslek Kanunu yayınlanmış ve bakanlık yetkisi devam etmiştir.

Turist rehberliği eğitiminde önemli bir eşik olarak görülen 1995 yılında, Turizm Bakanlığı tarafından üç aylık ve altı aylık eğitimlerin bir rehber yetişmesi için yeterli olmadığı ve üniversitelerde ön lisans ve lisans düzeyinde turist rehberliği eğitime yönelik bölümlerin kurulması kararına varılmıştır (Karaman, Köroğlu ve Köroğlu, 2012). Türkiye'de turizm eğitiminin bir parçası olan turist rehberliği örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki şekilde verilmektedir. Örgün eğitim üniversiteler bünyesinde önlisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde. Yaygın eğitim ise Turizm Bakanlığı bünyesinde açılan sertifika kursları ile verilmektedir (Eker ve Zengin, 2016).

Turist rehberliği eğitimi üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar akademisyenleri (İstanbulu Dinçer & Çakmak, 2018), müfredatları (Çakmak ve İstanbulu Dinçer, 2018; İşçeli ve Kılıç, 2018; Güven ve Ceylan, 2014), eğitim sistemini (Türker, Güzel ve Özaltın Türker, 2012; Köroğlu, Köroğlu ve Asmadilli, 2019; Akdu, Karakaş, Zurnacı ve Tabu, 2018; Akyurt Kurnaz ve Kurnaz, 2018), eğitim kurumlarını (Çokişler ve Öter, 2014) incelemişlerdir. Değirmencioğlu'nun "Türkiye'de Turizm Rehberliği Eğitimi Üzerine Bir Araştırma" isimli yazısında, Türkiye'deki turist rehberlerinin %85'lik kısmının üniversite mezunu olduğu saptanmıştır. Fakat bu grubun %62'lik kısmı T.C. Turizm Bakanlığındaki mesleki eğitim unsurlarının yeterli olmadığını ve aynı grubun %49.7'lik kısmı ise bu eğitimi tamamen karşılayamadığını savunmuştur. Yine aynı araştırmada, eksikliği görülen derslerin ilk 3'ü; Flora-fauna, mimari, Türkiye'nin uluslararası sorunları olarak belirtilmiştir. Ayrıca lisans ve ön lisans döneminde en az 1 dönem staj yapılması gerekliliği kabul edilmiştir (Değirmencioğlu, 2001).

Eker ve Zengin'in (2016) araştırmalarına göre, yeniden yapılandırılan turist rehberliği eğitim düzeyini araştıran akademisyenler, turist rehberliği kapsamında uygulanan ders programlarının teorik olarak yeterli düzeyde olduğu kanıtına varmışlardır. Fakat verilen eğitimin kurumlar arası farklılık göstermesi bir standartta olmaması rehberlik eğitimi olumsuz etkilediği sonucuna varmışlardır. Teorik olarak düzeyin yeterli seviyede olduğu kabul edilmiştir fakat pratik kısmında aynı yeterlilik seviyesi olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden eğitim alan öğrencilerin, turizm sektöründeki iş yerleri ile iş birliği sağlanarak pratik alıştırılması yapılması gerekliliği ön görülmüştür. Tüm bunlara ek olarak, rehberlik mesleği alınan eğitimlerin dışında bireylerin mesleğini sevmesi, kendini daima geliştirebilmesi ve güncellemesi ile başarının elde edilebilmesi daha mümkün hale gelecektir (Eker ve Zengin, 2016: 72). Alanyazın incelendiği zaman turist rehberliği müfredatları, eğitim sistemi gibi konular üzerine çalışmalara rastlanmakta iken, turist rehberliği bölümlerinde görevli akademisyenlerin çalışma ve eğitim alanları ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla çalışmanın turist rehberliği eğitimi konusunda alanyazına önemli katkılarda bulunacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmada, Türkiye'deki turizm rehberliği, turist rehberliği ve seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümlerinin bulunduğu üniversiteleri tespit ederek, kontenjanların ve akademik personelin aldıkları eğitim durumlarını ortaya koymak hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda, sadece devlet üniversiteleri incelenerek araştırmanın sınırlılıkları belirlenmiştir. Araştırma verileri 1-22 Haziran 2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmada veri toplama tekniği olarak nitel araştırma yöntemi olan betimsel nitelikli tarama modeli kullanılmıştır. Bunun nedeni, araştırmaya konu olan durum, olay, olgu, nesne ya da bireylerin kendi şartları içinde ve oldukları gibi betimlenmesine veya tanımlanmasına olanak sağlamasıdır. Ayrıca elde edilen sonuçların genellenebilir hale getirilmesine, sistematik bir tarama stratejisinin kullanılmasına ve seçilen olay, olgu, nesne veya bireylerin niteliklerinin kodlanmasına ve analiz edilmesine imkan sağlamaktadır (Deveci vd., 2020).

Araştırma verileri 1-22 Haziran 2021 tarihleri arasında "YÖK Akademik" web sitesi ve üniversitelerin kendi web sitelerinden elde edilmiştir. Turist rehberliği bölümlerinde kayıtlı akademisyenlerin lisansüstü mezuniyet alanları incelenmiştir. Veriler daha sonra mezuniyet alanlarına ve akademik ünvanlarına göre tablolara aktarılmıştır. Vakıf ve özel üniversiteler istatistiklere dâhil edilmemiştir. Araştırmada 42 üniversite bünyesindeki 56 birimde lisans ve ön lisans düzeyinde, Turizm Rehberliği, Turist Rehberliği ile Seyahat Acentacılığı ve Turist Rehberliği eğitimi verildiği tespit edilmiştir. Birimlere ilişkin fakülte ve yüksekokul kontenjanları, akademik personellerin ünvanları ve görev aldıkları üniversiteler, akademik personelin lisans, yüksek lisans ve doktora mezuniyetleri araştırmanın bulguları kısmında verilmiştir.

BULGULAR ve YORUMLANMASI

Bu bölümde Turizm rehberliği, Turist Rehberliği ile Seyahat Acentacılığı ve Turist Rehberliği bölümlerine ait yazarlar tarafından derlenen tablolar incelenecektir. Türkiye'de turist rehberliğine yönelik bölümler, bölümlerin kontenjanları, bu bölümlerde görev yapan akademisyen sayıları ve bilim alanları incelenecektir.

Tablo 1. Türkiye'deki Devlet Üni. Bulunan Turizm/Turist Rehberliği Lisans ve Ön Lisans Programları (Haziran, 2021)

İL	ÜNİVERSİTE	FAKÜLTE / YÜKSEKOKUL / MYO	KONTENJAN N.Ö./İ.Ö.
Adıyaman	Adıyaman Üniversitesi	Turizm Fakültesi	40
Afyon	Kocatepe Üniversitesi	Turizm Fakültesi	50+40
Ankara	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	60
Antalya	Akdeniz Üniversitesi	Manavgat Turizm Fakültesi	60+50
Antalya	Akdeniz Üniversitesi	Turizm Fakültesi	50
Aksaray	Aksaray Üniversitesi	Turizm Fakültesi	40
Aydın	Adnan Menderes Üniversitesi	Turizm Fakültesi	50+40
Eskişehir	Anadolu Üniversitesi	Turizm Fakültesi	40
Erzurum	Atatürk Üniversitesi	Turizm Fakültesi	30
Balıkesir	Balıkesir Üniversitesi	Turizm Fakültesi	60+40
Batman	Batman Üniversitesi	Turizm Fakültesi	30
Bolu	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Turizm Fakültesi	40
Çanakkale	Onsekiz Mart Üniversitesi	Turizm Fakültesi	50
Çankırı	Karatekin Üniversitesi	Turizm Fakültesi	50
İzmir	Ege Üniversitesi	Çeşme Turizm Fakültesi	55
Kayseri	Erciyes Üniversitesi	Turizm Fakültesi	60
Gümüşhane	Gümüşhane Üniversitesi	Turizm Fakültesi	50
Şanlıurfa	Harran Üniversitesi	Turizm ve Otel İşl. YO	40
Isparta	Isparta Uygulamalı Bilimler Üni.	Turizm Fakültesi	40
Hatay	İskenderun Teknik Üniversitesi	Turizm Fakültesi	20
İzmir	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	Turizm Fakültesi	60
Karabük	Karabük Üniversitesi	Safranbolu Turizm Fakültesi	30
Kastamonu	Kastamonu Üniversitesi	Turizm Fakültesi	50
Kırklareli	Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	40
Mardin	Mardin Artuklu Üniversitesi	Turizm Fakültesi	30
Mersin	Mersin Üniversitesi	Turizm Fakültesi	60
Konya	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Fakültesi	60
Nevşehir	Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	50
Samsun	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Turizm Fakültesi	50
Denizli	Pamukkale Üniversitesi	Turizm Fakültesi	60
Sakarya	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üni.	Turizm Fakültesi	60+40
Konya	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fak.	40
Konya	Selçuk Üniversitesi	Turizm Fakültesi	30
Zonguldak	Zonguldak Bülent Ecevit Üni.	Turizm Fakültesi	40
Ankara	Ankara Üniversitesi	Beypazarı MYO	65
Antalya	Akdeniz Üniversitesi	Demre Dr Hasan Ünal MYO	55
Bingöl	Bingöl Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO	20
Burdur	Mehmet Akif Ersoy	Yeşilova İsmail Akın MYO	35
Bursa	Uludağ Üniversitesi	İzmit MYO	50
Çanakkale	Onsekiz Mart Üniversitesi	Ayvacı MYO	60+40
Erzincan	Binali Yıldırım Üniversitesi	Turizm ve Otelcilik MYO	30
Isparta	Isparta Uygulamalı Bilimler Üni.	Yalvaç MYO	40
Karabük	Karabük Üniversitesi	Safranbolu MYO	30
Kocaeli	Kocaeli Üniversitesi	Kartepe Turizm MYO	60
Kütahya	Dumlupınar Üniversitesi	Çavdarhisar MYO	30
Kütahya	Dumlupınar Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO	60
Malatya	Turgut Özal Üniversitesi	Kale Turizm ve Otelcilik MYO	35
Nevşehir	Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Ürgüp Sebahat ve Erol Toksöz MYO	35
İstanbul	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO	55
Muğla	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Turizm MYO	60+55
Muğla	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Ortaca MYO	50
Konya	Selçuk Üniversitesi	Akşehir MYO	40
Konya	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir MYO	40
Konya	Selçuk Üniversitesi	Silifke MYO	50
Sinop	Sinop Üniversitesi	Tur. İşl. Ve Otelcilik YO.	40+35
Van	Van Üniversitesi	Van MYO	45

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye’de lisans düzeyinde turist rehberliği ve turizm rehberliği eğitimi, turizm fakülteleri, meslek yüksekokulları, turizm ve otelcilik yüksekokulları ve turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokulları bünyesinde verilmektedir. 42 üniversite bünyesinde 33 fakülte, 20 meslek yüksekokulu, 2 turizm ve otelcilik yüksekokulu ve 1 turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokulu olmak üzere 56 birimde turist rehberliği eğitimi verilmektedir. Program bünyesinde 2555 kişi 1. öğretimde, 240 kişi 2. öğretimde olmak üzere toplam 2795 kontenjan bulunmaktadır.

Tablo 2. Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinde Bulunan Turizm/Turist Rehberliği Lisansüstü Programları (Haziran, 2021)

İL	ÜNİVERSİTE	Tezsiz YL	Tezli YL	Doktora
Eskişehir	Osmangazi Üni.	X		
Konya	Selçuk Üniversitesi		X	
Nevşehir	Hacı Bektaş Veli Üni.		X	X
Ankara	Hacı Bayram Veli Üni.	X		
Afyon	Kocatepe Üni.	X		
Kırklareli	Kırklareli Üni.		X	
Mardin	Artuklu Üni.	X		
Balıkesir	Balıkesir Üni.		X	
İzmir	Ege Üniversitesi		X	
Çanakkale	Onsekiz Mart Üni.		X	

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

Tablo 2’de incelendiğinde 6 birimde tezli yüksek lisans, 4 birimde ise tezsiz yüksek lisans eğitimi verilmektedir. Ayrıca 3 de birimde doktora düzeyinde turist rehberliği eğitimi verilmektedir.

Tablo 3. Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinde Bulunan Turizm/Turist Rehberliği Programlarının Akademik Personel Sayıları (Haziran, 2021)

Üniversite	Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üy.	Arş. Gr. Dr.	Arş. Gr.	Öğ. Gr. Dr.	Öğ. Gr.
Adıyaman Üniversitesi	-	-	3	-	-	-	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	1	2	-	-	-	-
Akdeniz Üniversitesi Manavgat	-	-	3	-	-	-	-
Antalya Akdeniz Üniversitesi	2	1	2	-	-	-	-
Aksaray Üniversitesi	1	1	2	1	1	-	-
Ankara Üniversitesi Bypazarı	-	-	2	-	-	-	1
Eskişehir Anadolu Üniversitesi	1	2	2	3	1	1	-
Ankara Hacı Bayram Veli	3	3	1	2	-	-	-
Erzurum Atatürk Üniversitesi	-	1	-	3	-	-	-
Aydın Adnan Menderes	1	2	2	-	-	-	1
Balıkesir Üniversitesi	1	3	-	-	2	-	-
Batman Üniversitesi	1	-	3	-	-	-	-
Bingöl Üniversitesi	-	-	1	-	-	-	2
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.	-	-	-	-	-	-	4
Bolu Abant İzzet Baysal	-	1	2	-	-	-	-
Çanakkale Onsekiz Mart	-	3	2	-	-	-	2
Çankırı Üniversitesi	-	-	3	-	-	-	-
İzmir Ege Üniversitesi (Çeşme)	-	2	-	1	-	1	-
Kayseri Erciyes Üniversitesi	1	-	3	1	-	-	3
Gümüşhane Üniversitesi	-	1	1	-	-	-	-
Şanlıurfa Harran Üniversitesi	-	-	2	-	1	-	-
Isparta Uygulamalı Bilimler Üni.	-	-	3	1	-	-	1
Hatay İskenderun Teknik Üni.	-	-	4	-	-	2	-
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	1	2	2	2	-	-	-
Karabük Üniversitesi	-	2	3	-	-	-	-
Karabük Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	1
Kastamonu Üniversitesi	-	2	1	2	1	-	-
Kırklareli Üniversitesi	-	2	1	2	-	-	-

Kocaeli Üniversitesi	-	1	-	-	-	-	2
Mardin Artuklu Üniversitesi	1	-	2	-	-	-	-
Mersin Üniversitesi	1	2	2	1	-	3	2
Konya Necmettin Erbakan Üni.	-	3	3	-	1	-	-
Neşehir Hacı Bektaş Üniversitesi	1	2	1	4	-	1	1
Samsun Ondokuz Mayıs Üni.	-	1	2	2	1	-	-
Denizli Pamukkale Üniversitesi	-	3	1	1	-	-	-
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üni.	1	1	2	2	-	-	-
Konya Selçuk (Beşehir)	-	1	2	-	-	-	1
Konya Selçuk Üniversitesi	1	3	2	-	-	3	-
Sinop Üniversitesi	-	2	2	-	-	-	-
Zonguldak Bülent Ecevit Üni.	-	-	3	1	-	-	-
Antalya Akdeniz Üni. MYO	-	-	-	-	-	-	4
Bursa Uludağ Üni. İznik MYO	-	-	-	-	-	-	2
Çanakkale Onsekiz Mart Ayvacı MYO	-	1	1	-	-	1	1
Erzincan Üniversitesi MYO	-	-	-	-	-	-	2
İstanbul Marmara Sosyal Bilimler MYO	-	-	1	-	-	1	-
Isparta Yalvaç MYO	-	-	1	-	-	-	2
Kütahya Çavdarhisar MYO	-	-	-	-	-	-	3
Kütahya Sosyal Bilimler MYO	-	-	-	-	-	-	2
Malatya Kale Turizm ve Otelcilik MYO	-	-	-	-	-	-	2
Muğla Turizm MYO	-	1	-	-	-	1	1
Muğla Ortaca MYO	-	-	-	-	-	2	1
Konya Akşehir MYO	-	-	-	-	-	-	3
Konya Beşehir MYO	-	-	-	-	-	-	1
Konya Silifke MYO	-	-	-	-	-	2	3
Van MYO	-	-	1	-	-	-	2
Toplam	18	50	75	29	8	18	50

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde devlet üniversitelerinde yer alan turist rehberliği bölümleri kadrolarında 18 Profesör, 50 Doçent, 75 Doktor Öğretim Üyesi, 29 doktora tamamlamış araştırma görevlisi, 8 araştırma görevlisi, 18 doktora tamamlamış öğretim görevlisi ve 50 öğretim görevlisi bulunmaktadır. Turist rehberliği bölümlerinde yer alan toplam akademisyen sayısı 248'dir.

Tablo 4. Akademik Personelin Lisans Mezuniyet Alanları (Haziran, 2021)

BÖLÜM	Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üy.	Arş. Gr. Dr.	Arş. Gr.	Öğ. Gr. Dr.	Öğ. Gr.
Alman Dili Edebiyatı	-	-	1	-	-	1	1
Almanca Öğretmenliği	-	-	-	-	-	1	-
Arkeoloji ve Sanat Tarihi	-	1	-	-	-	-	1
Arkeoloji	1	2	3	1	-	2	4
Batı Dilleri ve Edebiyatı	1	-	-	-	-	-	1
Biyoloji	-	-	1	-	-	-	-
Coğrafya	1	1	-	-	-	-	1
Çevre Bilimi	-	-	1	-	-	-	-
Doğu Dilleri ve Edebiyatları	-	-	-	-	-	-	1
Endüstri Mühendisliği	-	-	-	-	-	1	-
Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri	-	-	-	-	-	-	1
Fransız Dili ve Edebiyatı	-	-	1	-	-	-	-
Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	-	-	-	-	-	-	1
İktisat	1	-	3	-	-	-	-
İngilizce Öğretmenliği	1	2	1	-	-	-	2
İngiliz Dili Edebiyatı	-	-	-	-	-	-	1
İşletme	2	6	4	-	1	1	3
Kamu Yönetimi	-	-	1	-	-	-	-
Konaklama İşletmeciliği	-	3	4	1	-	1	4
Maliye	-	1	-	-	-	-	-
Muhasebe	1	1	-	-	-	-	-
Muhasebe Eğitimi	-	-	-	-	-	-	1
Peyzaj Mimarlığı	-	-	1	-	-	-	-

Psikoloji	-	-	1	-	-	-	-
Sanat Tarihi	-	2	1	-	-	-	2
Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	-	1	4	8	1	-	4
Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Öğretmenliği	-	-	-	-	-	-	1
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	-	-	1	-	-	-	-
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	-	-	-	-	-	-	1
Sosyal Alanlar Eğitimi	-	1	-	-	-	-	-
Tarih	-	1	1	-	-	1	-
Ticaret Eğitimi	1	-	-	-	-	-	-
Ticaret ve Turizm Eğitimi	-	-	1	1	-	-	-
Turizm İşletmeciliği	3	6	11	1	3	-	1
Turizm İşletmeciliği Eğitimi	-	2	5	1	-	-	3
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	5	11	9	-	-	1	2
Turizm ve Eğlence Hizmetleri	-	-	1	-	-	-	-
Turizm ve Otel İşletmeciliği	-	1	7	-	-	-	4
Turist Rehberliği	1	3	4	8	3	1	3
Turizm Rehberliği	-	2	3	8	3	2	3
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi	-	1	1	-	-	-	1
Türk Dili ve Edebiyatı	-	-	1	-	-	-	-
Ulaştırma İşletme Mühendisliği	-	1	-	-	-	-	-
Yabancı Diller Eğitimi	-	1	1	-	-	-	3
Toplam	18	50	75	29	8	18	50

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Akademik personelin lisans mezuniyetleri incelendiğinde toplamda 248 akademisyenin 138'inin (%55) lisans eğitimleri turizm üzerine olduğu tespit edilmiştir. 61 (%24) akademisyenin ise doğrudan rehberlik üzerine eğitim aldığı görülmektedir. Turizmden sonra en fazla alınan lisans eğitim alanlarının işletme (16 kişi) ve arkeoloji (14 kişi) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Akademik Personelin Yüksek Lisans Mezuniyet/Devam Eden Eğitim Alanları (Haziran, 2021)

BÖLÜM	Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üy.	Arş. Gr. Dr.	Arş. Gr.	Öğ. Gr. Dr.	Öğ. Gr.
Alman Dili Eğitimi	1	-	1	-	-	-	-
Arkeoloji	-	1	2	-	-	1	3
Batı Dilleri Edebiyatı	-	-	-	-	-	-	1
Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat	-	1	-	-	-	-	-
Beşeri ve İktisadi Coğrafya	-	1	-	-	-	-	-
Biyoloji	-	-	1	-	-	-	-
Bilişim Sistemleri	-	-	1	-	-	-	-
Coğrafya	1	-	1	-	-	-	-
Coğrafya Eğitimi	-	1	-	-	-	-	-
Coğrafya Öğretmenliği	-	1	-	-	-	-	-
Çeviri ve Kültürel Çalışmalar	-	-	-	-	-	-	1
Çevre Bilimleri	-	-	1	-	-	-	-
Dinler Tarihi	1	-	1	-	-	-	-
Eğitim Bilimleri	-	-	1	-	-	-	-
Eski Çağ Dilleri ve Kültürleri	-	-	1	-	-	-	-
Eski Çağ Tarihi	-	1	-	1	-	-	-
Fransız Dili ve Edebiyatı	-	-	1	-	-	-	-
Gıda Ekonomisi	-	-	1	-	-	-	-
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	-	2	-	-	-	-	2
İktisat	-	1	-	-	-	-	-
İktisadi ve Sosyal Coğrafya	-	-	-	-	-	-	1
İnsan İlişkileri	-	-	-	-	-	-	1
İşletme	2	4	10	-	1	-	4
Kalkınma Politikaları	-	1	-	-	-	-	-
Kamu Yönetimi	-	-	-	-	-	-	1

Klasik Arkeoloji	1	1	1	-	-	-	-
Muhasebe	-	1	-	-	-	-	-
Muhasebe Finansman	-	1	-	-	-	-	-
Otel İşletmeciliği	-	-	1	-	-	-	-
Peyzaj Mimarlığı	-	1	1	-	-	-	-
Radyo Tv ve Sinema	-	-	1	-	-	-	-
Rekreasyon ve Turist Rehberliği	-	-	-	3	-	-	-
Sanat Tarihi	-	2	1	-	-	-	3
Seyahat İşlet. ve Turizm Rehberliği	-	-	-	4	1	-	-
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	-	-	2	-	-	-	-
Sosyal Bilimler Eğitimi	-	-	-	-	-	-	1
Sosyal Psikoloji	-	-	1	-	-	-	-
Tarih	-	-	-	-	-	-	1
Toplam Kalite Yönetimi	-	1	-	-	-	-	-
Turizm	1	1	1	-	-	-	-
Turizm İşletmeciliği	5	17	28	16	6	4	12
Turizm İşletmeciliği Eğitimi	1	3	4	1	-	-	1
Turizm İşletmeciliği Uzmanlığı	1	-	-	-	-	-	-
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	2	5	5	1	1	-	5
Turizm ve Otel İşletmeciliği	-	2	1	-	-	1	-
Turist Rehberliği	1	-	-	1	1	-	-
Turizm Rehberliği	-	-	-	1	-	-	-
Türk Dili ve Edebiyatı	-	-	-	-	-	-	1
Türk Halk Bilimleri	-	-	1	1	-	-	-
Türk Halk Edebiyatı	-	-	1	-	-	-	-
Uluslararası Turizm	-	-	-	1	-	-	-
Üretim Yönetimi ve Pazarlama	-	1	-	-	-	-	1
Yabancı Dilleri Eğitimi	-	-	-	-	-	-	2
Yeni Çağ Tarihi	-	-	-	-	-	1	-
Yönetim ve Organizasyon	1	-	-	-	-	-	-
Toplam	18	50	69	30	10	7	40

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Devlet üniversiteleri turist rehberliği bölümündeki toplam akademisyen sayısı 248 iken yüksek lisans eğitimini tamamlayan veya devam edenlerin sayısının 224 olduğu tespit edilmiştir. Bu akademisyenlerin 137'si turizm bilim dalında eğitimlerini tamamladıkları ya da devam ettirdikleri görülmektedir. Turist rehberliği alanında yüksek lisans yapan/devam eden akademisyen sayısı 13'dür. Turizm bilim dalından sonra en fazla tercih edilen alan ise 21 ile işletme bilim dalı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Akademik Personelin Doktora Mezuniyet/Devam Eden Eğitim Alanları (Haziran, 2021).

BÖLÜM	Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üy.	Arş. Gr. Dr.	Arş. Gr.	Öğ. Gr. Dr.	Öğ. Gr.
Alman Dili Eğitimi	1	-	-	-	-	-	-
Alman Dili ve Edebiyatı	-	-	1	-	-	-	-
Arkeoloji	-	1	2	-	-	1	1
Beşeri ve İktisadi Coğrafya	-	1	-	-	-	-	-
Biyoloji	-	-	1	-	-	-	-
Bölgesel Coğrafya	1	-	-	-	-	-	-
Coğrafya	-	-	1	-	-	-	-
Coğrafya Eğitimi	-	2	-	-	-	-	-
Çevre Bilimleri	-	-	2	-	-	-	-
Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim	-	-	-	-	-	-	1
Dinler Tarihi	1	-	1	-	-	-	-
Eski Çağ Tarihi	-	3	-	-	-	-	-
Eski Çağ Dilleri ve Kültürleri	-	-	1	-	-	-	-
Fransız Dili ve Edebiyatı	-	-	1	-	-	-	-
İktisat	-	-	1	-	-	-	-
İktisat Teorisi	-	1	-	-	-	-	-

İslam Tarihi ve Sanatları	-	1	-	-	-	-	-
İşletme	2	10	4	-	-	2	2
Klasik Arkeoloji	1	1	1	-	-	-	-
Muhasebe Finansman	-	1	-	-	-	-	-
Pazarlama	-	-	1	-	-	-	-
Peyzaj Mimarlığı	-	1	1	-	-	-	-
Radyo TV ve Sinema	-	-	1	-	-	-	-
Rekreasyon	-	-	2	-	-	-	2
Sanat Tarihi	-	3	1	-	-	-	-
Sosyal Psikoloji	-	-	1	-	-	-	-
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	-	-	1	-	-	-	-
Tarih	-	-	-	1	-	-	-
Turizm	1	-	1	-	-	-	-
Turizm ve Coğrafya	-	-	-	1	-	-	-
Turizm ve Otel İşletmeciliği	1	1	1	-	-	-	-
Turizm İşletmeciliği	6	15	29	23	-	5	9
Turizm İşletmeciliği Eğitimi	2	2	1	-	-	-	-
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	1	6	10	3	-	-	2
Turizm Rehberliği	-	-	-	1	-	-	-
Türk Dili ve Edebiyatı	-	-	-	-	-	-	1
Türk Halk Bilimleri	-	-	1	1	-	-	-
Türk Halk Edebiyatı	-	-	1	-	-	-	-
Üretim Yönetimi ve Pazarlama	-	1	1	-	-	-	-
Yakın Çağ Tarihi	-	-	-	-	-	1	-
Yönetim ve Organizasyon	1	-	1	-	-	-	-
Toplam	18	50	70	30	-	9	18

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 6'ya göre, 195 akademisyen doktora eğitimini tamamlamış veya devam etmektedir. Doktorasına turizm ile ilgili devam eden akademisyenlerin sayısı 195, doğrudan rehberlik üzerine eğitimine devam edenleri sayısı ise 1 akademisyen olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Turist rehberliği mesleği Türkiye'nin tanıtımı ve imajı açısından turizm sektörünün önemli mesleklerinden birisidir. Turistlerin Türkiye'yi ziyaretleri sırasında paket turlar en çok vakit geçirdikleri ve farklı bir ülkede tatil yaparken en çok güvendikleri kişilerdir. Bu nedenle turist rehberliği eğitiminde nitelik oldukça önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Turist rehberi adaylarının eğitimleri süresince nitelik kazanmaları programlar içerisindeki akademisyenlerin nitelikleriyle de doğru orantılı olacaktır. Turist rehberliği alanında yetişmiş veya uzun yıllar turist rehberliği yapmış kişilerin bölümlerde istihdam edilmesi bu niteliğin kazanılmasında önemli bir unsur olacaktır. Yapılan bu çalışmada, devlet üniversiteleri bünyesinde yer alan turist/turizm rehberliği bölümlerindeki akademisyenlerin mezuniyet alanları incelenmiştir. Turist rehberliği bölümlerinde görev alan 248 akademisyen olduğu tespit edilmiştir. Bu akademisyenlerin %7'si Profesör Doktor, %20'si Doçent Doktor, %30'u Doktor Öğretim Üyesi, %12'si Araştırma Görevlisi Doktor, %3'ü Araştırma Görevlisi, %8'i Öğretim Görevlisi Doktor ve %20'sinin Öğretim Görevlisi olduğu bulunmuştur.

Araştırma kapsamında akademisyenlerin eğitim alanları incelendiğinde, lisans eğitimini turizm ile ilgili bölümlerden tamamlayan akademisyen sayısı 151 (%60) kişidir. Sadece turist rehberliği üzerine lisans eğitimini tamamlayanların sayısı ise 61'dir (%24). Yüksek lisans eğitimini tamamlayan veya devam edenlerin sayısı 224'dür. Turizm ile ilgili eğitime devam edenlerin sayısı 142'dir (%63). Doğrudan turist rehberliği üzerine eğitime devam edenlerin sayısı ise sadece 12 kişi (%5) olduğu tespit edilmiştir. Doktora

eğitimine devam eden veya mezun olanların sayısı ise 195 olduğu bulunmuştur. Turizm üzerine doktora eğitimine devam edenlerin sayısı 121 kişi (%62) olarak saptanmıştır fakat sadece turist rehberliği ve turizm rehberliği üzerine eğitimine devam edenlerin sayısı ise 1 (%0.5) tespit edilmiştir. Bu sonuçlar göstermektedir ki, turizm alanında yeterli derecede akademisyen eğitime devam etmekte ya da eğitimini tamamlamıştır. Turist rehberliği bölümü açısından sayının düşük olma sebebi ise doktora programlarının halen yeterli seviyede olmaması ve doçentlik alanı olarak tanınmamış olmasıdır. İleride doktora programlarının artması ve doçentlik alanı olarak tanınmasıyla birlikte akademisyenler içerisindeki turist rehberlerinin sayısının da artacağı düşünülmektedir.

Turist/Turizm rehberliği programlarında görev alan akademisyenlerin eğitim alanlarında turizm dışında 36 farklı farklı alanda olduğu araştırma bulgularından bir diğeridir. Turizm alanı dışı mezuniyet alanlarında en fazla mezuniyet oranına sahip olan bölüm 17 (%6) kişi ile işletme bölümüdür. Daha sonra ise 13 (%5) kişi ile arkeoloji bölümü olduğu tespit edilmiştir. Yüksek lisans eğitim alanları incelendiğinde, 44 farklı mezuniyet alanı olduğu bulunmuştur. %9'luk bir oranla 21 akademisyen yüksek lisans eğitimini işletme üzerine tamamlamış veya devam etmektedir. Doktora alanlarında ise 30 farklı alan tespit edilmiştir. Turizm rehberliğine yardım edebileceği düşünülen, Coğrafya, Arkeoloji, Beşeri ve İktisadi Coğrafya, Eski Çağ Tarihi, Sanat Tarihi gibi turizmi yakından ilgilendiren birçok eğitim alanının mevcut olduğu görülmüştür. Araştırmanın bu sonuçları daha önce müfredat ve eğitim sistemi üzerine yapılmış çalışmalarla da (İstanbulu Dinçer ve Çakmak, 2018: İşçeli ve Kılıç, 2018: Güven ve Ceylan, 2014, Türker, Güzel ve Özeltin Türker, 2012: Köroğlu, Köroğlu ve Asmadilli, 2019: Akdu, Karakaş, Zurnacı ve Tabu, 2018: Akyurt Kurnaz ve Kurnaz, 2018) desteklenmektedir. Bu çalışmalarda da müfredat ve turist rehberliği eğitimi üzerine incelemeler yapılmış, programlar arası müfredat farklılıkları, turist rehberliği alanı dışı derslerin müfredatlarda yer alması, eğitimlerin alan dışı akademisyenler tarafından verilmesi gibi konular üzerinde yoğunlukla durulmuştur. Araştırma sonuçlarında turist rehberliği programı ile ilgili olmayan veya çok az ilgili alanlarda (peyzaj mimarlığı, biyoloji vb.) akademisyenlerin programlarda görev aldığı tespit edilmiştir. Müfredat içerisinde en fazla bir ya da iki derse girecek olan akademisyenlerin programlar içerisinde istihdam edilmeleri çok doğru olmayacaktır. Turist rehberi olan akademisyenlerin istihdamı sonrasında özellikle tarih, coğrafya gibi program içerisinde daha fazla görev alacak olan akademisyenlerin tercih edilmesi daha doğru olacaktır. Bu noktada YÖK, fakülteler ve yüksekokullar akademisyen istihdamını bu doğrultuda yapmaları, turizm rehberliği bölümlerine nitelik kazandıracaktır.

Turizm rehberliği bölümlerine doğrudan bu alandan mezun olanların istihdam edilme oranı oldukça düşüktür. Bazı fakülte ve yüksekokullarda alandan mezun akademisyenlerin de olmadığı görülmektedir. Özellikle üniversiteler içerisinde turist rehberliği gibi uzmanlık alanı gerektiren bölümlerde alanında uzman akademisyenlerin bulunması zorunlu olduğu düşünülmektedir. Fakülteler ve yüksekokullar kadrolarını bu doğrultuda programlamalıdır. YÖK'ten onaylanan turist/turizm rehberliği programlarında alanda uzman en az bir turizm rehberliği bölümü mezunu veya belli bir yıl turist rehberliği yapmış turist rehberi bulundurulması zorunlu hale getirilmelidir. Diğer akademisyenler de bölümün ihtiyaçları doğrultusunda planlanmalıdır. Üniversitelerin içerisindeki kadro planlamalarından turist/turizm rehberliği bölümleri en az düzeyde etkilenmelidir. Sadece kadro doldurmak amacıyla ilgisi olmayan farklı alanlardan akademisyenler turist rehberliği programlarında görevlendirilmemelidir.

İleriki yıllarda turist rehberliği bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin bilim alanları yeniden incelenerek, alandan ya da sahadan gelen akademisyenlerin sayısındaki artışlar ya da azalışlar incelenebilir. Turist rehberliği eğitiminin kalitesi içerisinde akademisyenlerin turist rehberliği alanından mezun olmalarının etkisi incelenebilir. Benzer şekilde farklı olanlardan turist rehberliği bölümlerinde yer alan akademisyenlerin turist rehberliği eğitimine katkısı araştırılabilir. Özellikle sektör ve üniversiteler arasında yapılan çalışmalarda turist rehberliği bölümlerinde ağırlıklı olarak turist rehberlerinin eğitim verdiği bölümlerin sektör içerisindeki başarı durumları incelenebilir. Sektör içerisinde yer alan seyahat acentaları ve tur operatörleri, turist rehberliğinden gelen akademisyenlerin yoğun olduğu bölümlerden stajyer ya da personel seçimi yaparak, personel uyum süreçlerini kısaltabilir.

KAYNAKÇA

- Ahipaşaoğlu, S. (2006). *Turizmde Rehberlik*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akdu, U., Karakaş, D., Zurnacı, J. ve Tabu Ö. (2018). Turizm Rehberliğinde Alan Uzmanlığı Önerisi: Sağlık Turizmi Rehberliği. *Turist Rehberliği Dergisi*, 1(2), 124-138.
- Akyurt Kurnaz, H. ve Kurnaz, A. (2018). Önlisans Turist Rehberliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Geleceğe Ait Düşüncelerinin Belirlenmesi: Marmaris Turizm Meslek Yüksekokulu Örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(8), 237-247.
- Çımat, A. ve Bahar, O. (2003). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 6, 1-18.
- Çimrin, H. (1995). *Turizm ve Turist Rehberliğinin ABC'si*. Antalya: Akdeniz Kitabevi.
- Çokışler, N. (2021). Turist Rehberliği Mevzuatının Tarihsel Değişimi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 17-28.
- Çokışler N. ve Öter Z. (2014). Türkiye de Turist Rehberliği Eğitimi Veren Eğitim Kurumlarına Yönelik Bir Araştırma. 15. Ulusal Turizm Kongresi, 13-16 Kasım 2014, Ankara.
- Çolakoğlu, O.E., Epik, F. ve Efendi, E. (2007). *Tur Yönetimi ve Turist Rehberliği*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Değirmencioglu, A. Ö. (2001). Türkiye' de Turizm Rehberliği Eğitimi Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 189-196.
- Deveci, B., Deveci, B., Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2020). Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü Akademik Personelinin Eğitim Profili: Devlet Üniversiteleri Üzerine Bir Araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3): 2506-252.
- Eker, N. ve Zengin, B. (2016). Turist Rehberliği Eğitiminin Değerlendirilmesi: Profesyonel Turist Rehberleri Üzerine Bir Uygulama. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 65-74.
- Güven, Ö. Z. ve Ceylan, U. (2014). Lisans ve Ön Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Okullardaki Müfredatların Turizm Rehberliği Meslek Yönetmeliğine Uygunluğunun İncelenmesi. 15. Ulusal Turizm Kongresi: Engelsiz Turizm, 13-16 Kasım 2014, Ankara.
- Güzel, F. Ö. (2007). *Türkiye İmajının Geliştirilmesinde Profesyonel Turist Rehberlerinin Rolü: Alman Turistler Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

- İstanbulu Dinçer, F. ve Çakmak, T. F. (2018). Turizm Alanında Çıkan Akademik Kadrolar Üzerine Bir Araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15(2), 2018, 263-272.
- Çakmak, T. F. ve İstanbulu Dinçer, F. (2018). Turist Rehberliği Bölümleri Ders Programlarının “Türk Kimliği” Açısından İncelenmesi. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 2, 67-75.
- İşçeli, Z. ve Kılıç, G. (2018). Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Fakültelerin Müfredatlarının İncelenmesi. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 1(1), 41-56.
- Karaman, S., Köroğlu, Ö. ve Köroğlu, A. (2012). *Turizm Rehberliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Rehberlik Eğitimine Yönelik Düşüncelerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*. Turizm Eğitimi Konferansı- Workshop. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, 351-362.
- Köroğlu, A., Köroğlu, Ö. ve Asmadili, İ. (2019). Turizm Rehberliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Belirlenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 559- 574.
- Köroğlu, Ö., Köroğlu, A., ve Alper, B. (2012). Doğaya Dayalı gerçekleştirilen Turizm Faaliyetleri İçerisinde Turist Rehberlerinin Rolü. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22), 131-139.
- Leclerc, D. ve Martin, J. N. (2004). Tour Guide Communication Competence: French, German and American Tourists “Perceptions. *International Journal of Intercultural Relations*, 28, 181-200.
- Resmi Gazete (2012). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120622-2.htm> (Erişim Tarihi: 24.02.2022).
- Salazar, N. B. (2006). Touristifying Tanzania Local Guides, Global Discourse. *Annals of Tourism Research*, 33(3), 833-852.
- Sezgin, O. M. (2001). *Genel Turizm ve Turizm Mevzuatı*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Tangüler, A. (2002). *Profesyonel Turist Rehberliği ve Profesyonel Turist Rehberlerinin Seyahat Acentası ve Müşteri İlişkileri: Kapadokya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Temizkan, S. P. (2010). *Profesyonel Turist Rehberlerinin Turizm Pazarlamasındaki Rolüne Etkisi Açısından Hizmet İçi Eğitim Seminerleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Temizkan, S. P ve Ergün, B. (2018). Türkiye’de Turist Rehberliği Öğretiminin Değerlendirilmesi. *Turist Rehberliği Dergisi*. 1(2), 95-104.
- Türker A., Güzel F. Ö. ve Özaltın Türker G. (2012). *Turizm Aktörü Olarak Profesyonel Turist Rehberlerinin Türkiye’deki Rehberlik Eğitim Sistemine Bakış Açılarını Belirlemeye Yönelik Bir Odak Grup Çalışması*. Turizm Eğitimi Konferans/Workshop, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, Türkiye, 17-19 Ekim 2012.
- UNWTO. (2020). World Tourism Barometer N18 January 2020. <https://www.unwto.org/world-tourism-barometer-n18-january-2020>. (Erişim Tarihi: 11.10.2021).
- UNWTO. (2021). <https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2021>. (Erişim Tarihi: 21.09.2021).
- Yenen, Ş. (2002). *Turist Rehberliği Eğitiminde Niteliksel ve Niceliksel Planlamada Turizm Bakanlığı Yükseköğretim Kurumu ve Meslek Kuruluşları Arasındaki İşbirliğinin Önemi*. Turizm Eğitimi Konferans- Workshop. Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını, 257-274.

Yıldız, R., Kuşluvan, S. ve Şenyurt, S.Y. (1997). *Turist Rehberliği Öğretiminde Yeni Bir Model: Nevşehir Turist Rehberliği Bölümü Programı ve Değerlendirilmesi. Hafta Sonu Semineri IV: Türkiye’de Turizmin Gelişmesinde Turist Rehberlerinin Rolü.* Erciyes Üniversitesi Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, 7-36.

Yükseköğretim Akademik Arama Motoru (2021). <https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Yükseköğretim Program Atlası (2021). <https://yokatlas.yok.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Yükseköğretim Kurulu (2021). <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz> [Erişim Tarihi: 09.03.2021].

WHO (2020). <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html> (Erişim Tarihi: 17.12.2021).

TUREB (2022) <http://tureb.org.tr/tr/RehberIstatistik/> (Erişim Tarihi: 11.01.2022).